

školní četba

Karel Čapek

ANGLICKÉ LISTY

Anglické listy (1924) – tvoří, stejně jako ostatní cestopisy, svéráznou část Čapkova díla. Nejsou to totiž cestopisy v pravém slova smyslu, spíše je to shrnutí dojmů a nálad z cestování bez pevného plánu. Jsou psány s neobyčejným smyslem pro humor. Ať autor projíždí kteroukoli částí země, všude se v první řadě zajímá o člověka, o národní tradici, o jeho způsob života.

KAREL ČAPEK (1890–1938) – prozaik, dramatik, žurnalista, překladatel, kritik a filozof, důsledný demokrat a humanista. Narodil se v Malých Svatoňovicích, dětství prožil v Úpici v Podkrkonoší. Studoval filozofii. V jeho vile se v pátek scházeli tzv. „pátečníci“, přátelé z kulturní a politické sféry, a diskutovali o politice, kultuře, událostech. Čapek měl zálibu v cestování, v práci na zahradě. Jeho literární práce se vyznačují bravurním zacházením s jazykem. Dílo je značně rozsáhlé a zahrnuje jak dramata (*Loupežník*, *R.U.R.*, *Ze života hmyzu*, *Věc Makropulos*, *Bílá nemoc*, *Matka*), romány (*Továrna na absolutno*, *Krakatiit*, *Hordubal*, *Povětroň*, *Obyčejný život* aj.), povídky (*Boží muka*, *Trapné povídky*, *Povídky z jedné kapsy*, *Povídky z druhé kapsy*), tak cestopisné prózy, překlady, fejetony, stati, tvorbu pro děti či společné práce s bratrem Josefem.

Přínos:

- autor světové úrovně, 1938 navržen na Nobelovu cenu
- stylistické mistrovství
- myšlenková závažnost výpovědi
- vytříbený jazyk
- tvůrce sloupku, krátkého textu v pravém sloupci první strany novin
- přispěl k rozvoji fejetonu, causerie

Karel Čapek

Anglické listy

pro větší názornost
provázené obrázky autorovými

Všechna práva vyhrazena. Žádná část tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla, a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout z portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno. Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce částí nebo celého textu, umístění textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

© *Carpe diem*, 2013

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic

ISBN 978-80-87631-18-8 (pdf)

ISBN 978-80-87631-19-5 (epub)

ISBN 978-80-87631-20-1 (tbook)

OBSAH

ANGLIE

První dojmy	6
Anglický park	8
Londýnské ulice	10
Traffic	13
Hyde Park	16
V Natural History Museum	19
Poutník probírá další muzea	21
Poutník vidí zvířata a slavné lidi	23
Clubs	25
Největší vzorkový veletrh čili British Empire Exhibition I-II	28
East End	33
Country	35
Cambridge a Oxford	38
Poutník navštěvuje katedrály	41

CESTA DO SKOTSKA

Edinburgh	45
Loch Tay	48
„Binnorie, o Binnorie“	51
Terra hyperborea	54
„But I am Annie of Lochroyan“	56
Jezerní oblast	59

SEVERNÍ WALES

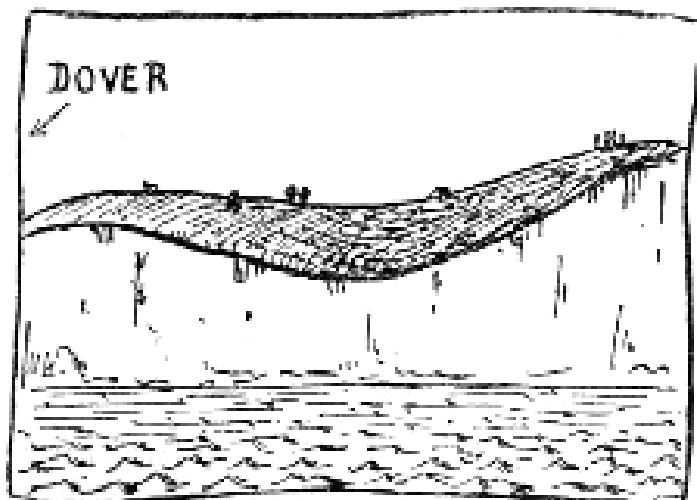
LISTY O IRSKU I-V	63
	66

ZASE V ANGLII

Dartmoor	68
Přístavy	70
Merry Old England	72
Poutník si všímá lidí	75
Několik tváří	77
Útěk	80
Na lodi	82
VY ANGLIČANÉ	84
ŘEČ DO BRITSKÉHO ROZHLASU	87

VYSVĚTLIVKY

ANGLIE

První dojmy

„Musí se začínat od začátku,“ radil mi kdysi mistr Chauliac; ale jelikož jsem už deset dní na tomto babylónském ostrově, ztratil se mi začátek. Čím mám nyní začít? Opečeným špekem nebo výstavou ve Wembley? Panem Shawem nebo londýnskými strážníky? Vidím, že začínám velmi zmateně; ale co se týče těch strážníků, musím říci, že jsou rekrutováni podle krásy a velikosti; jsou jako bohové, o hlavu větší než lidé smrtelní, a jejich moc je neomezená; když takový dvoumetrový Bob na Piccadilly zvedne ruku, zastaví se všechny vehikly, utkví Saturn a Uran stane na své nebeské dráze čekaje, až Bob tu ruku spustí. Nikdy jsem neviděl něco tak nadlidského.

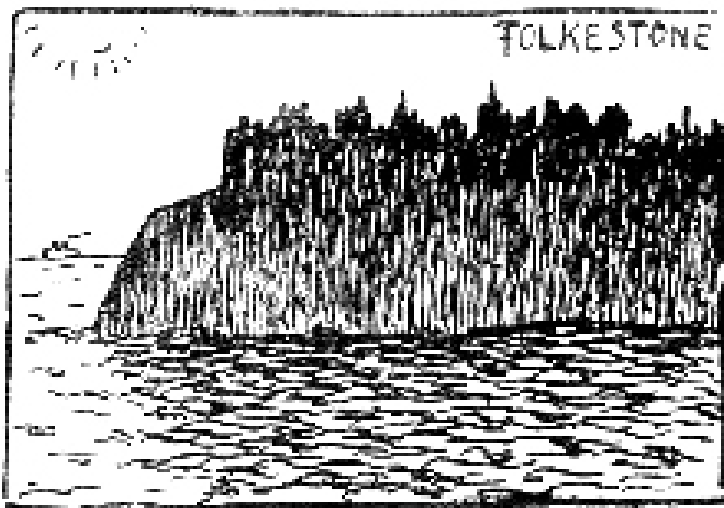
Největší překvapení cestovatele je, najde-li v cizí zemi to, o čem stokrát četl nebo co stokrát viděl na obrázku. Užasl jsem, když jsem v Miláně našel milánský dóm nebo Koloseum v Římě. Je to poněkud příšerný dojem, protože člověk má pocit, že už tu někdy byl nebo že to už jednou nějak zažil, snad ve snu nebo kdy. Zarazí tě, že v Holandsku jsou

opravdu větrné mlýny a kanály a že na londýnském Strandu je opravdu tolik lidí, že ti je z toho špatně. Jsou dva zcela fantastické dojmy: nalézt něco neočekávaného a nalézt něco hodně známého. Člověk se vždycky nahlas podiví, když zničehonic potká starého známého. Nuže, stejně jsem se podivil, když jsem nad Temží našel Parlament, na ulicích gentlemany v šedivých cylindrech, na křižovatkách dvoumetrové Boby a tak dále. Byl to překvapující objev, že Anglie je opravdu anglická.

Ale abych přece jen začal od začátku, tedy nakreslil jsem vám obrázek, jak vypadá Anglie, když se k ní blížíte z Kanálu. To bílé jsou prostě skály a nahoře roste tráva; je to sice stavěno dosti důkladně, tak říkajíc na skále, ale mít pod nohama kontinent, lid, to je přece jen solidnější pocit.

Dále jsem vám nakreslil Folkestone, kde jsem přistal. V západu slunce to vypadalo jako hrad a cimbuří; později se ukázalo, že to jsou komíny.

Vystoupiv na zem shledal jsem s úžasem, že neumím a nerozumím ani slovo anglicky. Ukryl jsem se tedy do nejbližšího vlaku; naštěstí se ukázalo, že jede do Londýna. Cestou shledávám, že to, co jsem považoval za Anglii, je vlastně jenom velký anglický park: samé louky a poulouky, překrásné stromy, staleté aleje a sem tam ovce, tak jako v Hyde Parku, patrně pro zvýšení dojmu. Ještě v Holandsku jsem viděl lidi zvedající zadky k nebi a pracující rukama v hlíně. Tu a tam jsou červené vilky; děvče kývá přes živý plot, alejí jede cyklista, jinak je tu kupodivu poskrovnu lidí; člověk od nás je zvyklý, že se na každé pídí země někdo mrví v hlíně. Konečně se vlak zavrtává mezi jakési divné domky; je jich sto docela stejných; pak zase celá ulice stejných; a zase; a zase. Dělá to dojem horečného násobení. Vlak letí kolem celého města, na němž leží nějaká hrozná kletba; neboť každý domek má u dveří z jakési zoufalé nutnosti dva sloupy. Další blok je navždy odsouzen k šedivým cihlám. Další ulici je určen zádumčivý a neodvratný osud mít modré verandy. Pak je celá čtvrť, jíž je pro nějakou neznámou vinu uloženo mít u každých dveří pět stupňů. Nesmírně by mi ulevilo, kdyby některý domek měl jenom tři; ale není to z jakési příčiny možno. A další ulice je celá červená.

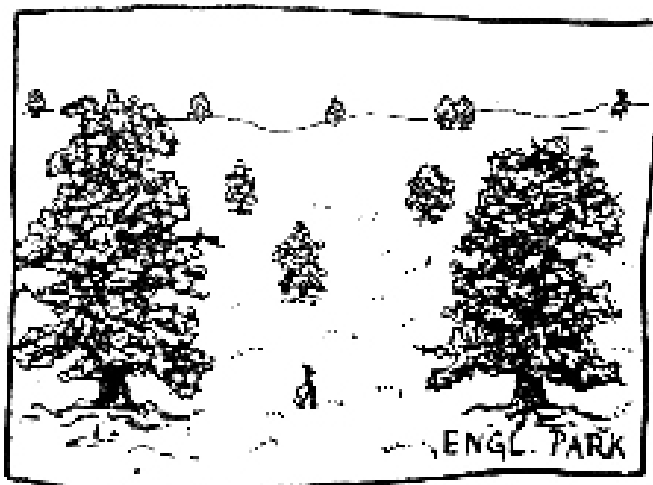
Potom tedy jsem vystoupil z vlaku, padl do náruči dobrého českého anděla strážce, byl veden vpravo a vlevo, nahoru a dolů; říkám vám, je to děsné. Naložili mne do vlaku a vyndali mne v Surbitonu, těšili, krmlili a uložili mne do peřin; i byla tma jako u nás, ticho jako u nás, a sny, které jsem měl, byly všelijaké, něco o lodi, něco o Praze a něco divného, co jsem už zapomněl.

Chvála bohu, že jsem neměl padesát stejných snů jeden za druhým. Buďte nebesa pochválena, že se aspoň sny nevyrábějí en gros jako londýnské ulice.

Anglický park

Stromy jsou snad to nejkrásnější v Anglii. Také ovšem louky a strážníci, ale hlavně stromy, krásně plečité, staré, rozložitě, volné, ctihodné a převelké stromy. Stromy v Hampton Courtu, Richmond Parku, Windsoru a já nevím kde ještě. Možná že ty stromy mají velký vliv na torysmus v Anglii. Myslím, že udržují aristokratické pudy, historismus, konzervativnost, celní ochranu, golf, dům lordů a jiné zvláštní a staré věci.

Byl bych asi náruživým labouristou, kdybych bydlil v ulici Železných Balkónů nebo v ulici Šedivých Cihel; ale sedě pod dubem křemelákem v Hampton Parku pocítil jsem v sobě povážlivou náklonnost uznávat hodnotu starých věcí, vyšší poslání starých stromů, harmonickou košatost tradice a jakousi úctu ke všemu, co je dosti silné, aby se udrželo po věky.

Zdá se, že v Anglii je mnoho takových prastarých stromů; skoro ve všem, co tu člověk potkává, v klubech, v literatuře, v domácnostech, je nějak cítit dřevo a listí staletých, ctihodných a strašně solidních stromů. Tady vlastně člověk nevidí nic okázale nového; jenom podzemní dráha je nová, a proto asi je tak ošklivá. Ale staré stromy a staré věci mají v sobě skřítky, duchy výstřední a šprýmovné; také Angličané mají v sobě skřítky. Jsou nesmírně vážní, solidní a ctihodní; najednou to v nich nějak zaharaší, řeknou něco pitvorného, vyletí z nich drobet skřítkového humoru, a už zas vypadají vážně jako stará kožená židle; jsou asi ze starého dřeva.

Nevím ani proč, ale tato střízlivá Anglie mi připadá nejpohádkovější a nejromantičtější ze všech zemí, které jsem viděl. Snad je to pro ty

staré stromy. Nebo ne: to asi dělají trávníky. To dělá to, že se tady chodí po lukách místo po cestíčkách. My ostatní si troufáme chodit jen po cestách a pěšinách; to má jistě ohromný vliv na náš duševní život. Když jsem viděl prvního gentlemana brouzdat se po trávníku v Hampton Parku, myslil jsem, že je to pohádkový tvor, ačkoli měl cylindr; čekal jsem, že pojedou do Kingstonu na jelenu nebo že začne tančit, nebo že na něj přijde zahradník a strašně mu vynadá. Nestalo se nic, a konečně i já jsem se odvážil pustit se rovnou přes louku k onomu dubu křemeláku, který stojí na začátku tohoto listu na krásném palouku. Nestalo se nic dál; ale nikdy jsem neměl pocit tak neomezené svobody jako v tomto okamžiku. Je to velmi zvláštní: tady patrně člověk neplatí za škodné zvíře. Tady není o něm ponuré mínění, že pod jeho kopyty tráva neroste. Tady má právo jít po louce, jako by byl rusalka nebo velkostatkář. Myslím, že to má značný vliv na jeho povahu a světový názor. Otvírá to zázračnou možnost jít jinudy než cestou a přitom sebe sama nepovažovat za škodnou, rošťáka nebo anarchistu.

O tom všem jsem přemítal pod dubem v Hampton Parku, ale posléze i staré kořeny tlačí. Posílám vám aspoň obrázek, jak takový anglický park vypadá. Chtěl jsem tam nakreslit také jelena, ale přiznávám se, že jej z paměti nedovedu.

Londýnské ulice

Pokud se pak týče Londýna samotného, páchne povšechně benzínem, spálenou trávou a lojem, na rozdíl od Paříže, kde k tomu přistupuje zápach pudru, kávy a sýra. V Praze páchne každá ulice jinak; po této stránce není nad Prahu. Složitější je to s hlasy Londýna: tam uvnitř, na Strandu nebo na Picadilly, to vám je, lidi, jako přádelna s tisíci vřeteny; to to drnčí, rachotí, přede, bublá, sviští a hrčí tisíci nacpanými motory, busy, auty a parními mašinami; a vy sedíte na střeše busu, který nemůže dál a drnčí naprázdno, protřásáte se jeho rachotem a poskakujete na místě jako divná vycpaná loutka. Pak jsou postranní ulice, gardens, squares, roads a groves a crescents až po tu mizernou ulici v Notting

Hillu, kde toto píší: všeliké ulice Dvou Sloupů, ulice Stejných Mříží, ulice Sedmi Schůdků Před Každým Domkem a tak dále; nuže, zde jakési zoufalé varice na „i“ ohlašují prodavače mléka, bědující „jejej“ znamená prostě třísky na zatápění, „uó“ je válečný křik uhlíře, a příšerný řev delirantního námořníka zvěstuje, že nějaký chlapík veze na prodej pět hlávek kapusty v dětském kočárku. A v noci se tu milují kočky stejně divoce jako na střechách Palerma, přes všechny pověsti o anglickém puritánství. Jen lidé jsou tady tišší než jinde; mluví spolu jen na půl hu-by a koukají, aby už byli doma. A to je to nejpodivnější na anglických ulicích: tady nevidíte ctihodné dámy povídat si na rohu o tom, co se stalo u Smithů nebo Greenů, ani somnambulně putovat milence čtyřručně se vedoucí, ani sedět na zápraží počestné občany s rukama na kolenu (mimoходом: tady jsem ještě neviděl truhláře, ani zámečníka, ani dílny, ani tovaryše, ani učně; tady jsou jen krámy, samé krámy, samá Westminster Bank a Midland Bank Ltd.), ani muže pijící na ulici, ani lavičky na rynku, ani zevlouny, ani povalovače, ani služky, ani penzisty, zkrátka nic, nic, nic; londýnská ulice je jen takové koryto, kterým život teče, aby už byl doma. Na ulicích se nežije, nekouká, nemluví, nestojí ani nesedí; ulicemi se jenom probíhá. Tady ulice není ten nejzajímavější lokál, ke vás potká tisíce podívaná a promluví k vám tisíc dobrodružství; lokál, kde lidé pískají nebo se perou, hlučí, koketují, odpočívají, básní nebo filozofují, chodí na stranu a užívají života a dělají vtipy nebo politiku a shlukují se ve dvojice, v trojice, v rodiny, v zástupy nebo v revoluce. U nás, v Itálii, ve Francii je ulice jakási velká hospoda nebo veřejný sad, náves, shromážděště, hřiště a divadlo, rozšířený domov a zápraží; tady je něčím, co nepatří nikomu a nikoho nesblíží s ostatními; tady nepotkáváte lidi a věci, zde je jenom mjíte.

Člověk u nás vystrčí hlavu z okna, a už je na ulici. Ale anglický domov není od ulice oddělen jen záclonou v okně, nýbrž ještě zahrádkou a mříží, břečťanem, trávničkem a živým plotem, klepátkem na dveřích a odvěkou tradicí. Anglický domov musí mít svou vlastní zahrádku, neboť ulice mu není divým a rozkošným sadem; musí mít na zahrádce svou vlastní houpačku nebo hřiště, protože ulice mu není hřištěm ani